

Hållbarhetsstrategi

- för miljömässig hållbarhet

Foto: Anna Nordström

Antagen av kommunfullmäktige 27 oktober 2021

SVEDALA KOMMUN

KONTAKTA OSS

Telefon

Telefonnummer 040-626 80 00

Besöksadress

Åbjörngatan 7, Svedala

Skicka brev

Svedala kommun
233 80 Svedala

E-post

kommunen@svedala.se

Webbplats

svedala.se

Facebook

facebook.com/svedalakommun

Instagram

@svedala_kommun

LinkedIn

www.linkedin.com/company/svedala-kommun

Hållbarhetsstrategi

- för miljömässig hållbarhet

Innehåll

Förord	2
Svedala kommuns hållbarhetsstrategi för miljömässig hållbarhet	4
Målbild för kommunens hållbarhetsstrategi	4
Tänk om - en framtidsspaning över Svedala kommun 2030	4
Vad är hållbar utveckling?	5
Varför en hållbarhetsstrategi?	5
Målgrupp	6
Styrdokument	7
Den miljömässiga hållbarhetens tre strategiska målområden	9
1. En klimatsmart vardag	9
2. Ett friskt vatten	13
3. En livskraftig närmiljö	17
Kunskap och medvetenhet	18
Samverkan	18
Implementering	18
Genomförande och uppföljning	19
Kommande etapper och arbete	19
Utvärdering av strategin	19

Förord

Svedala kommun har tagit fram en hållbarhetsstrategi för miljö och klimat som en gemensam färdriktning i vårt arbete för en hållbar utveckling för alla som bor och verkar i kommunen. Hållbarhetsfrågorna är både en globala och lokala frågor. För att nå en hållbar samhällsutveckling krävs insatser på alla nivåer. Svedala kommun är en viktig aktör på lokal nivå.

Målsättningen med strategin är att politiken i sin styrning och kommunens verksamheter i sin långsiktiga och vardagliga planering, har det miljömässiga tänket i fokus. Hållbarhetsstrategin utgår från en nerbrytning och lokal anpassning av de globala målen (agenda 2030). Hållbarhetsarbetet kommer att integreras i kommunens mål- och kvalitetsarbete och genomförandet kommer att grundas på beslut om åtgärder och aktiviteter i kommunens alla nämnder, verksamheter och bolag - där kunskap och kompetens inom respektive verksamhetsområde är som störst.

Hållbarhetsstrategin för den miljömässiga hållbarheten är en språngbräda för kommunens gemensamma hållbarhetsarbete och kommer att byggas på utifrån även ekonomisk och social hållbarhet. Att arbeta hållbart och med hållbar utveckling är en förutsättning för att vi ska uppnå vår vision
- En attraktiv kommun med möjligheter för hela livet.

Linda Allansson Wester (M)
Kommunstyrelsens ordförande,
Svedala kommun

Svedala kommuns hållbarhetsstrategi för miljömässig hållbarhet

Hållbarhetsstrategin utgår ifrån kommunens övergripande vision

"I vår attraktiva kommun finns möjligheter för hela livet"

Svedala kommuns översiktsplan ger en framtidsbild av Svedala kommun år 2045. Översiktsplanen bygger på en vision om Det goda livet och hur vi som kommun ska utveckla oss på ett hållbart sätt.

Målbild för kommunens hållbarhetsstrategi

"I Svedala kommun går visionen om möjligheter för hela livet och översiktsplanens vision om det goda livet hand i hand med målen om En klimatsmart vardag, Ett friskt vatten och En livskraftig närmiljö."

Denna strategi kan sammanfattas i tre målområden:

1. En klimatsmart vardag
2. Ett friskt vatten
3. En livskraftig närmiljö

Kommunorganisationen genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv inom samtliga verksamhetsområden. Kommuninvånare, medarbetare och verksamma agerar utifrån de globala målen i tanke, ord och handling.

Från att föregående tre miljömålsprogram har handlat om att minimera skadeverkningarna på livsmiljön så bygger denna hållbarhetsstrategi istället på mål som främjar kommunens vision både ur ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

Konkretisering av målbilden i textrutan nedan förmedlar en bild av hur det skulle kunna se ut i ett läge då hållbarhetsstrategin är genomförd.

Tänk om - en framtidsspaning över Svedala kommun 2030

I backspeglarna kan vi nu se tillbaka på ett decennium med verkställande av hållbarhetsstrategin. År 2020-21 innebar startskottet för att uppnå kommunens vision om det goda livet och en hälsofrämjande närmiljö. Insikten om att de föregående 20 årens miljömålsarbete visserligen hade tagit oss en bit på vägen, men att vi på det stora hela inte lyckats uppfylla de nationella miljömålen, ledde oss att tänka om. Vi kom överens om att utgå dels ifrån resultaten av medborgardialoger och dels ifrån en vetenskaplig grund för att fastställa hållbarhetsmål för vatten, klimat och livsmiljö. Tänk om ett enat fokus på satsningar som stöttar inte bara en, utan samtliga tre dimensionerna av hållbar utveckling skulle kunna leda till följande

En klimatsmart vardag

- Ett ökat välmående och minimerade klimatutsläpp genom fler aktiva vardagsresor med gång, cykel och kollektivtrafik.
- En friskare befolkning, bättre skolresultat, färre sjukskrivningar och stärkt privatekonomi till följd av att fler går och cyklar.
- Lägre parkeringsbehov har frigjort plats för fler klimatsmarta bostäder.
- Grönare kvarter i tätorterna har dämpat värmelagringen så att invånarna är mindre

utsatta vid värmeböljor.

- Cirkulära flöden¹ och återbruk gynnar det sociala och ekonomiska utbytet.
- Byggnader som tidigare legat inom risk för översvämning har skyddats.
- En bredare och lokalare mat- och livsmedelsproduktion har minskat beroendet av långväga transporter och som har gjort samhället motståndskraftigare vid olika kriser. Kretsloppet mellan stad och land har stärkts. Biokol² från tätorternas fjärrvärme och näring från cirkulär avloppsrening har bidragit till att sänka kolhalten i atmosfären och till en ökad livsmedelssäkerhet.
- Lantbruken levererar hälsosam och klimatsmart mat till engagerade konsumenter.

Ett friskt vatten

- Våra sjöar och vattendrag har återhämtat sig från föroreningar från trafiken, miljöskadlig verksamhet, jordbruket och avloppen.
- Den lokala dricksvattenförsörjningen har möjliggjort fortsatt leverans vid störningar på det regionala dricksvattennätet.
- Livskraftiga vattendrag och sjöar lockar kommuninvånare till ett aktivt friluftsliv i balans med naturvärden och allemansrätten.
- Genom fler cirkulära och renare flöden kan en högre grad av reningsverkets och de enskilda avloppens näringsämnen återföras till odlingsmark.

En livskraftig närmiljö

- Tidigare hotade bin, humlor och fjärilar är numera en vanlig syn på kommunens högräsområden och ängsmarker. Pollinatörerna har ökat fruktsättningen bland bär, frukt och nötplanteringar i privata trädgårdar såväl som på kommunala grönytor.
- Träden längs vattendragen skapar föda för bottenlevande insekter som i sin tur gynnar fisk- och fågelliv. Ett renare vatten har gynnat pollinatörer ute i landskapet vilket i sin tur gynnat matproduktionen.
- Lantbrukens kolinlagring³ stabiliserar klimatet. Detta har främjat jordhälsan, höjt vattenkvaliteten, stärkt livsmedelssäkerheten och ökat den biologiska mångfalden. Tidigare invasiva arter har blivit mindre konkurrenskraftiga.

1 Cirkulära flöden – slutna kretslopp för flöden av material och produkter

2 Biokol – resp. produkt i Svedalas fjärrvärmeverk. Biokol framställs vid eldning eller upphettning av organiskt material utan tillförsel av luft. Biokol kan användas som jordförbättringsmedel i hushållet samt inom jord- och skogsbruk.

3 Kolinlagring – minska mängden koldioxid i luften och lagra den i marken, i växter och djur eller industriell insamling och lagring

Vad är hållbar utveckling?

Begreppet Hållbar utveckling fick internationell spridning i samband med FN-rapporten *”Vår gemensamma framtid”* som kom 1987. Hållbar utveckling definieras som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina”.

Hållbar utveckling beskrivs innefatta de tre dimensionerna miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. I början illustrerades dessa som tre likvärdiga, i varandra överlappande cirklar. Sedan de globala målen antogs av FN år 2015 har man snarare övergått till att illustrera dessa som en bröllopstårta där den miljömässiga dimensionen och de planetära gränserna anses utgöra grunden för de ovanliggande dimensionerna social och ekonomisk hållbarhet. Hållbarhetsmålen utgår numera från ett synsätt som handlar om att

aktivt återskapa och återställa förstörda ekosystem snarare än att bara minska den negativa påverkan.

Denna strategi beskriver den miljömässiga hållbarheten, men ska naturligtvis samspela med kommunens arbete med social och ekonomisk hållbarhet. På samma vis behöver kommande strategier för social och ekonomisk hållbarhet även främja den miljömässiga hållbarheten.

Figur 1. Modell för uppdelning av de globala målen i tre hållbarhetsdimensioner

Varför en hållbarhetsstrategi?

År 1999 antogs Sveriges miljömål med den övergripande visionen att inom en generation (dvs. 2020) så skulle samtliga 16 miljökvalitetsmål vara uppfyllda. Den samlade nationella utvärderingen av miljömålsarbetet från 2020 visar att endast ett av de 16 målen lyckades uppnås inom en generation. Bedömningen är likvärdig på nationell såväl som regional och kommunal nivå.

Har vi nått en punkt där vi slutat förvänta oss att det ska gå att vända trenden? Forskare inom hållbarhet menar att vi behöver etablera ett förhållningssätt som bygger på hur vi gemensamt kan skapa en mångfald av nyttor istället för att bara försöka minimera skadeverkningarna.

Arbetet med att skapa en hållbar utveckling är prioriterat på alla nivåer. Det finns en mängd målsättningar från såväl region, regering, EU och FN som kommunen ska förhålla sig till i hållbarhetsarbetet.

För att arbetet ska bli kraftfullt och för att vi ska uppnå resultat behöver vi välja fokus. Hållbarhetsstrategin för miljömässig hållbarhet utgörs av 3 strategiska målområden med totalt 15 inriktningsmål. Dessa utgår ifrån den miljömässiga dimensionen av de globala målen så som de formulerats i FN:s Agenda 2030. Målområdena och inriktningsmålen är framtagna utifrån en väsentlighetsanalys av arbetsgruppen. Kommunstyrelsen beslutade under våren 2020 att dessa 15 inriktningsmål är av främst relevans när det gäller den miljömässiga hållbarheten i Svedala kommun.

Strategin ska styra vårt arbete genom att ange ett strategiskt fokus. Genom att utgöra grunden för ett systematiskt åtgärdsarbete ska strategin leda till miljömässiga såväl som sociala och ekonomiska förbättringar.

Hållbarhetsstrategin utgår ifrån ett synsätt där en positiv förändring skapar ringar på vatten som ger upphov till ytterligare positiva effekter på både hälsa, miljö och ekonomi.

Målgrupp

På det lokala planet är kommunen en viktig aktör i arbetet för att nå såväl de globala som nationella och regionala målen för hållbar utveckling. Hållbarhetsstrategin riktar sig i första hand till kommunen som organisation men också till kommuninvånare och verksamma, såväl som till berörda föreningar, regionala myndigheter och instanser. En förutsätt-

Figur 2 (ovan). De 17 globala målen

ning för att målen ska kunna nås är att de som har rådighet att påverka målen i rätt riktning blir delaktiga i genomförandet.

Styrdokument

För att kunna arbeta med hållbarhets- och klimatfrågor på ett effektivt sätt finns det olika mål framtagna på olika nivåer, från det stora globala perspektivet till det lokala. Det finns därför flera olika styrdokument som ligger som grund för hållbarhetsstrategin.

Agenda 2030 - globala hållbarhetsmål

År 2015 antog världens ledare (FN) rapporten Agenda 2030 och dess globala hållbarhetsmål. De nya globala målen gäller fram till 2030. Den samlade Agenda 2030 visar hur målen hänger nära samman och i själva verket är odelbara. Eftersom målen som rör klimat, vatten och biologisk mångfald är av grundläggande betydelse för vårt fortsatta välbefinnande så har kommunen valt att i denna första etapp lyfta dessa och konkretisera vad de betyder i det lokala sammanhanget som rör Svedala kommun.

De miljömässiga målen hör nära samman med sociala och ekonomiska mål. Ett exempel på det är att klimatutsläppen är extremt ojämnt fördelade. År 2016 stod till exempel den rikaste halvan av världens befolkning för 86 procent av de globala koldioxidutsläppen⁴. I Sverige är utsläppen mindre extremt fördelade. Medelsvensken släpper dock ut ca 9 ton koldioxid per år samtidigt som en hållbar utsläppsnivå motsvarar ungefär 1 ton per person och år⁵.

Nationella miljö kvalitetsmål

Sveriges riksdag har slagit fast ett generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål. Miljö kvalitetsmålen är ett löfte till framtida generationer om frisk luft, hälsosamma livsmiljöer och rika naturupplevelser. Att nå de svenska miljö målen får dessutom inte leda till ökade miljö- och hälsoproblem i andra länder.

Regionala miljö mål

Länsstyrelsen har uppdraget att samordna det regionala arbetet för att vi ska uppnå de svenska miljö målen i Skåne. Länsstyrelsen arbetar med de regionala miljö målen syftar till att stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

Kretsloppsplan 2021 - 2030 – Sysav

Planen och den medföljande handlingsplanen beskriver hur de kommuner som ingår i avfallskoncernen SYSAV gemensamt ska uppnå tre övergripande mål:

- Inlödet av material och produkter till kretsloppet har minskat år 2030.
- Resursanvändningen i kretsloppet har effektiviserats år 2030.
- Spillet från kretsloppet har minskat år 2030.

Figur 3. Sysavs kretsloppsplan 2021-2030.

Svedala kommuns översiktsplan och interna styrdokument

År 2018 beslutade Kommunfullmäktige att anta en ny översiktsplan för Svedala kommun. Kommunens rese- och mötespolicy, måltidsplan samt riktlinjer kring upphandling är också nära kopplade till hållbarhetsstrategin.

Översiktsplan 2018 ger en framtidsbild av Svedala kommun år 2045. Översiktsplanen bygger på Det goda livet och hur vi som kommun ska utveckla oss på ett hållbart sätt.

Figur 4. Svedala kommuns kommunövergripande översiktsplan - ÖP 2018

4 University of Oxford; <https://ourworldindata.org/co2-by-income-region>

5 Naturvårdsverket, Beräkna dina klimatutsläpp samt IVL Svenska miljöinstituts beräkningsverktyg klimatkontor.se

Den miljömässiga hållbarhetens tre strategiska målområden

Hållbarhetsstrategin beskriver tre huvudsakliga målområden som utgör den miljömässiga grunden för vårt fortsatta välbefinnande. De tre strategiska målområdena är *En klimatsmart vardag*, *Ett friskt vatten* och *En livskraftig närmiljö*.

Kommunens ambition är att visa vägen i miljöarbetet – att vara ett föredöme gentemot kommuninvånare och verksamma och skapa förutsättningar för den nödvändiga omställningen.

Läsanvisning:

Nedan beskrivna mål anges i nummerad punktform. Efterföljande punktlista är enbart exempel på förtydliganden för att öka förståelsen och tolkningen av målet. Efter den inledande tabellen utvecklas och förtydligas exemplen ytterligare i brödtext.

1. En klimatsmart vardag

Kommunens arbete för en klimatsmart vardag rör dels utsläppen från kommunen som helhet, och dels den lokala fysiska klimatanpassningen som behövs för att avvärja risker vid mer frekventa värmeböljor och skyfall.

Arbetet konkretiseras i översiktsplanen, genom dagvattenstrategin, i utformningen av detaljplaner, i bygglovsprocessen såväl som i arbetet med måltidsplan, trafikplanering, resepolicy, parkering, upphandling med mera. Det prioriterade strategiska målområdet är framför allt kopplat till miljö kvalitetsmålen: *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Bara naturlig försurning*, *God bebyggd miljö*, *Ingen övergödning*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

1. En klimatsmart vardag

1.1 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik, strategier och planering

- Utsläppen är i linje med Parisavtalet^{1,2}: CO₂-utsläppen har minskat med 15% per år från 2020 till 2030
- Utsläppen från kommunens måltider är i linje med Parisavtalet
- Kommunens energiförsörjning är fossilfri (bränsle, uppvärmning och el)
- Kommunens matsvinn uppgår till max 15% år 2030

1.2 Stärk anpassningsförmågan till klimatförändringens effekter

- Planeringen utgår ifrån att hantera följderna av klimatförändringarna

1.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar

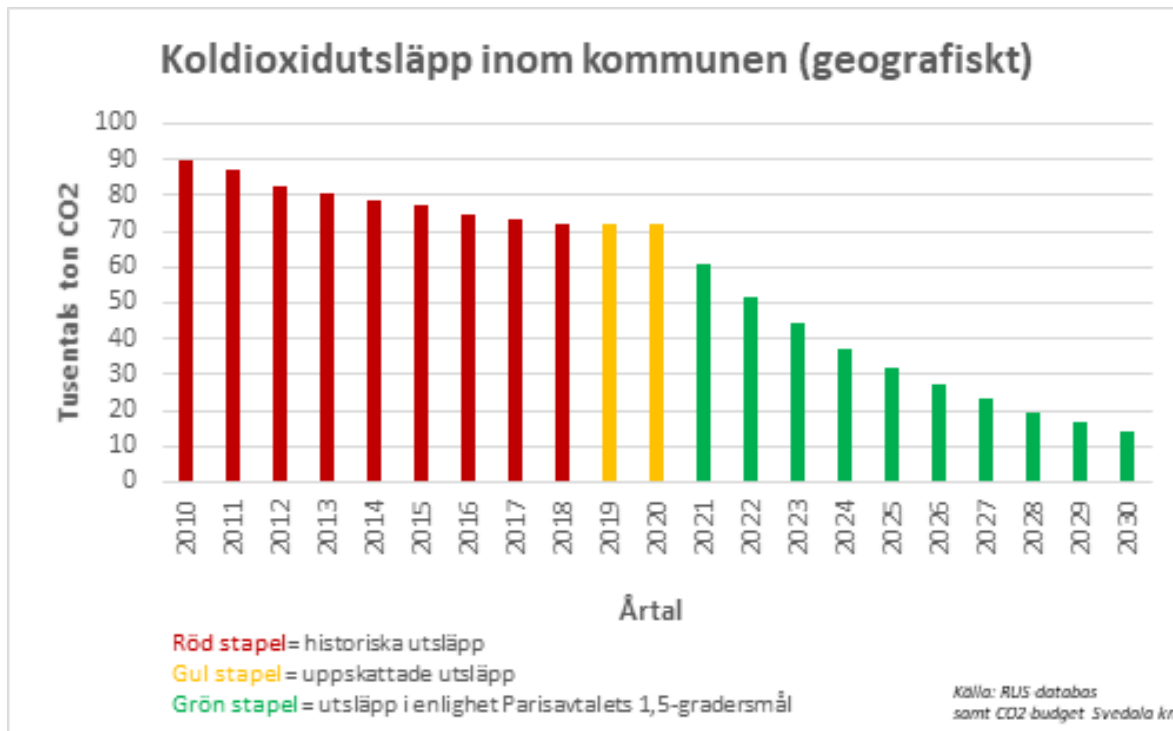
- Förmågan att hantera klimatförändringarna har ökat

1.4 Öka återanvändningen

- Kretsloppsplanens tre mål är uppfyllda

¹ Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser

² Inom kommunen som geografiskt område

Figur 5. Visualisering av behov av utsläppsminskning fram till 2030 - koldioxidbudget

Genom kommunens samordnande roll inom utbildning, barnomsorg och samhällsplanering finns en vardagsnära kontakt med invånare och verksamma. Kommunen har också stor påverkan genom sin roll som arbetsgivare. Resvanor, transporter och måltider är områden där kommunen har goda förutsättningar att bidra till att snabbt sänka utsläppen och samtidigt stärka folkhälsan.

För att lyckas nå Parisavtalet krävs dock samarbete med såväl nationella, regionala och lokala instanser såväl som en nära samverkan med grannkommuner, kommuninvånare, medarbetare och företagare.

1.1 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik, strategier och planering

De kommunala verksamheterna ska vara ett föredöme i omställningen.

Svedala kommun ska utnyttja mark- och vattenområden effektivt. All kommunal planering sker klimatmedvetet, med fokus på att minska utsläppen av växthusgaser och anpassa samhället till framtida klimatförändringar. Svedala, Bara och Klågerup planeras resurs- och transporteffektivt med en blandning av bostäder, arbetsplatser och service. Parker och andra gröna ytor ska ingå som naturliga delar i tätortsmiljön.

I kommunen ska det gå att ta sig fram tryggt, säkert och effektivt i ett promenad- och cykelvänligt trafiksystem där det också är lätt att utnyttja kollektivtrafik. Kollektivtrafiken och de mellankommunala cykelstråken utvecklas i regional samverkan.

Kommunen ska stimulera till mer aktiva och hållbara val och beteenden genom att sprida kunskap, inspirera och underlätta för fler resor med gång, cykel eller kollektivtrafik.

Kommunen ska aktivt arbeta med att minimera matsvinn i olika led i processen. Genom att göra kloka matval som tar hänsyn till naturen, klimatet och djurens välfärd gynnas föregångare inom de gröna näringarna vilket kan bidra till fler arbetstillfällen, öppna landskap och minskade utsläpp av växthusgaser. Vid upphandling av livsmedel som inte kan produceras lokalt så som kaffe, thé, kakao och bananer eftersträvas odlingsmetoder som gynnar en uthållig produktion även i en klimatförändrad värld. Måltiderna ska vara säsonganpassade.

Arbetet för hållbara måltider konkretiseras ytterligare i kommunens måltidsplan och kostpolicys.

1.2 Stärk anpassningsförmågan till klimatförändringens effekter

Genomförda skyfallskarteringar över kommunens tätorter visar vilka områden som ligger inom risk för översvämning vid kraftiga skyfall. Fokus i klimatanpassningsarbetet är att säkra samhällsviktiga funktioner så som elförsörjning, vatten och avlopp, skolor, vård- och omsorgslokaler samt andra kommunala kärnverksamheter mot mer frekvent förekommande skyfall och värmeböljor.

För att minska risken för översvämningar är det viktigt att bryta trenden med ökad hårdgöring. Att ersätta hårdgjorda ytor med grönska eller gröna tak bidrar också till att dämpa den lokala temperaturen vid värmeböljor. Barn och äldre är de mest utsatta grupperna vid värmeböljor och åtgärder för att höja beredskapen och motverka höga temperaturer inom äldreomsorgen och förskoleverksamheten bör därför prioriteras.

1.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar

Kommunen använder befintliga kommunikationskanaler för att kommunicera våra vardagsvanors och vår närmiljöns betydelse för att uppnå kraftfulla utsläppsminskningar och för att mildra klimatförändringarnas effekter.

För skolor och förskolor anordnas virtuella och platsbundna studiebesök där eleverna får ett lokalt perspektiv på klimat, t ex trädens kylande effekt i tätorterna, våra lokala utsläpp eller klimatförändringarnas påverkan på livet i våra vattendrag.

1.4 Öka återanvändningen

Genom rådgivning och dialog med invånarna etableras beteenden som förebygger spill och uppkomsten av avfall. Kommunen ska aktivt arbeta för att minska förekomsten och användningen av farliga ämnen. Den kommunala organisationen är ett föredöme i kretsloppstänkande och i arbetet för en giffri miljö. Kommunen ska med ökad kunskap och delaktighet skapa grund för hållbara val vid konsumtion av varor och tjänster som är både etiskt och miljömässigt sunda och hållbara.

Mål och åtgärder för avfallsförebyggande arbete, ökad återanvändning, minskad miljöbelastning konkretiseras i Kretsloppsplanen.

2. Ett friskt vatten

Vatten är världens viktigaste naturresurs och vårt viktigaste livsmedel. Det är en av våra viktigaste hållbarhetsutmaningar och det är en naturresurs som inte bara kan förbrukas utan något vi måste förvalta.

Åarnas och sjöarnas vattenkvalitet är av särskild betydelse. Senast år 2027 ska alla vattenförekomster inom kommunen uppfylla EU:s vattendirektiv. Därför behöver återhämtningen från PFOS¹ och andra vattenföroreningar inom kommunen prioriteras.

Den genomsnittliga vattenförbrukningen inom Sydvattnets verksamhetsområde är ca 140 liter dricksvatten per person och dygn. I Köpenhamn ligger motsvarande siffra på ca 100 liter/person och dygn.

¹ PFOS (perfluoroktansulfonat/ perfluoroktansulfonsyra) har allvariga effekter på hälsa och miljö. Det är sedan 2008, med vissa undantag, förbjudna i kemiska produkter och varor inom EU. Samma sak gäller ämnen som bryts ner till PFOS.

2. Mål för ett Friskt vatten

2.1 Säkert dricksvatten för alla

- Kommunens grundvattentäkter är skyddade och kan tas i anspråk vid brister på det regionala nätet.

2.2 Minskad vattenförbrukning och stärkt leveranssäkerhet

- Vattenförbrukningen per invånare har minskat jämfört med 2020
- Leveranssäkerheten har ökat jämfört med 2020

2.3 Mark- och vattenanvändning som främjar en god vattenstatus

- Planeringen utgår ifrån att uppnå en god vattenstatus
- Kommunens upphandlingar bidrar till en skonsam vattenanvändning

2.4 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening

- Andelen bräddningar har minskat mellan 2020 och 2030

2.5 Sjöar och vattendrag uppnår god status

- Statusklassningen av kommunens vattenförekomster ökar

2.6 Det lokala engagemanget för vatten har ökat

- Ökande antal deltagare på vattenrelaterade arrangemang

2.7 Föroreningarna och havsförsurningen har minskat

- Försurande utsläpp har minskat inom kommunen

Kommunens vattenförsörjning sker genom Sydvattnen. Vattnet tas från sjön Bolmen i Småland och även från Vombsjön nära Sjöbo. Tillgången bedöms som god men det finns många anledningar att inte slösa; vatten är en naturresurs som bör hanteras varsamt. Det går åt mycket energi att producera, rena, leverera och sedan åter rena vattnet. De lokala tidigare dricksvattenkällorna i Svedala kan bli en viktig tillgång i händelse av brist eller störningar på det regionala vattennätet. Grundvattenbildningen är generellt god, men den påverkas av mycket asfalt och raka vattendrag som innebär att vattnet inte blir kvar i landskapet. Länsstyrelsens provtagningar på grundvattnet i Skåne visar också

att det förekommer bekämpningsmedelsrester i grundvattnet.

I genomsnitt använder varje person i Sverige 140 liter vatten per dygn. Det mesta går åt för att sköta den personliga hygien. Det används också till industrier och att fylla badbassänger.

Förutom det synliga vattnet använder varje person i Sverige i genomsnitt 3900 liter/dygn av så kallat virtuellt vatten. Det är vatten som har behövts för att framställa bland annat mat och kläder åt oss. Av allt vatten som vi konsumerar under en dag är 97 procent osynligt för oss.

Arbetet för ett friskt vatten konkretiseras i översiktsplanen, genom VA-planen och dagvattenstrategin, i måltidsplanen, genom samverkan med Sydsvatten, genom Segeåns Vattendragsförbund och vattenråd samt Segeå-projektet, i utformningen av detaljplaner, i bygglovsprocessen såväl som i arbetet med upphandlingar, miljötillsyn och trafikplanering. Det prioriterade strategiska målområdet är framför allt kopplat till miljö kvalitetsmålen: *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, En god bebyggd miljö* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

2.1 Säkert dricksvatten för alla

Genom Alnarpsströmmens grundvatten finns goda förutsättningar att producera ett bra dricksvatten som kan tas i bruk vid eventuella störningar på det regionala dricksvattennätet. Kommunens vattenresurser ska nyttjas på ett hållbart sätt. Kommunens sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster ska skyddas från föroreningar.

2.2 Minskad vattenförbrukning och stärkt leveranssäkerhet

Kommunen ska ta fram en plan för hur vattenanvändningen bäst kan effektiviseras samt för hur den lokala vattenförsörjningen kan säkras vid störningar på det regionala dricksvattennätet.

Kommunen ska i samarbete med Sydsvatten även bidra till att öka kommuninvånare och verksammas förståelse för konsumtionen av virtuellt vatten och hur vi kan minska vårt vattenfotavtryck.

2.3 Mark och vattenanvändning som främjar en god vattenstatus

Målet om god vattenstatus är centralt vid kommunens planläggning och vid beslut som rör förändrad markanvändning. Kommunens upphandling av livsmedel, möbler och textilier ska syfta till att främja produktionsmetoder som möjliggör en god vattenstatus.

2.4 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening

Kommunen har främst rådighet att påverka detta mål genom att t ex minska de föroreningar som via dagvattenbrunnar i tätorterna leds ut i vattendragen, genom att främja aktiva transporter så att hårdgöring och trafikföroreningar av dagvattnet minimeras, genom grönytefaktor och användning av miljövänliga material vid utformning av nya fotbollsplaner och lekplatser eller genom att koppla bort ovidkommande dagvatten från stuprör. Det dagvatten som trots allt bildas tas omhand genom infiltration och fördröjning i dagvattendammar.

I slutänden har kommunen även rådighet över att förbättra reningen vid kommunala reningsverk, ställa högre reningskrav på uppströms anslutna VA-användare eller genom att via miljötillsynen öka åtgärdstakten på de enskilda avloppen. Fler anslutna enskilda avlopp möjliggör en bättre avloppshantering.

2.5 Sjöar och vattendrag uppnår god status

Kommunen ska bidra till att stärka det lokala engagemanget för en bättre vattenkvalitet och avloppsrening. Segeåns Vattendragsförbund och vattenråd och Segeå-projektet är viktiga aktörer i detta sammanhang. Delar av Segeå ska vara tillgänglig för rekreation och studier av Segeås betydelse och funktion i vattnets kretslopp.

Genom samverkan mellan kommunens olika förvaltningar som exempelvis utbildning, miljö- och teknik samt kommunikationsenheten når vi ut till fler invånare och verksamma i arbetet för ett renare vatten.

2.6 Det lokala engagemanget för vatten har ökat

Kommunen bidrar till att minska föroreningarna i havet dels genom förbättrad rening på kommunens reningsverk och dels genom avfallskärl och insamling. Dels bidrar kommunen också genom att i samhällsplaneringen utgå ifrån EU:s ramdirektiv för vatten.

Spridningen av mikroplaster härrör framför allt från däckslitage och konstgräsplaner av nermalda däck. Utsläppen av mikroplaster till havet kan minskas genom att planera och bygga för en ökad andel aktiva resor. Kommunens konstgräsplaner anläggs av miljövänligare alternativ.

Genom att upphandla matvaror och textilier som vid konventionell odling kräver förhållandevis mycket bekämpningsmedel som miljömärkta så kan utsläpp av bekämpningsmedel till havet minimeras där varan produceras.

2.7 Föroreningarna och havsförsurningen har minskat

De största utsläppen av försurande ämnen från kommunen som geografiskt område sker genom de kväveoxider och den koldioxid som trafiken genererar. Kväveföreningarna och koldioxiden avgår till atmosfären och bidrar så småningom till havsförsurningen. Genom att främja fler aktiva resvanor, kollektivtrafik och genom att övergå till el eller biogas som fordonsbränsle kan kommunen bidra till att minska havsförsurningen samtidigt som folkhälsan stärks och bullernivåerna minskar.

SVEDALA

07:30 Pågatåg Skånetrafiken
Ystad Simrishamn
Tågrnr 1213 Skurup Rydgård Svarte

07:30 Pågatåg Skånetrafiken
Malmö Höör
Tågrnr 1216 Öve Svågertorp Lund Spår 1

Sally Bauer

001

3. En livskraftig närmiljö

Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden. Att tillgodose mänsklighetens behov av livsmedel, energi, vatten, mineraler och råmaterial utan att skada den biologiska mångfalden är en avgörande utmaning för vår överlevnad.

3. Mål för en livskraftig närmiljö

3.1 Den biologiska mångfalden ökar

- Skötseln av grönytor gynnar den biologiska mångfalden
- Nya planområden utformas så att den biologiska mångfalden ökar
- Kommunens upphandlingar bidrar till att främja den biologiska mångfalden
- Svedalas ansvarsarter och unika naturtyper bevaras

3.2 I planeringen nyttjas ianspråktaga ytor i första hand

- Redan ianspråktaga ytor återanvänds för nya ändamål

3.3 Restaurering av vattenrelaterade ekosystem

- Andelen restaurerade vattenförekomster ökar

3.4 Problemen med invasiva arter har minskat

- Förekomsten av invasiva arter minskar

Strategiska målområdet är framför allt kopplat till miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Giffri miljö*, *Levande skogar*, *Ingen övergödning*, *God bebyggd miljö*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Följande inriktning inom detta målområde är av främsta relevans för Svedala kommun.

3.1 Den biologiska mångfalden ökar

Kommunens tidigare klippta gräsytor övergår i hög grad till ängsvegetation som gynnar våra viktiga och tidigare missgynnade pollinatörer så som bin, humlor, fjärilar, trollsländor m.fl.

Fler kommuninvånare ges möjlighet att upptäcka den mångfald av flora och fauna som kan återetableras till följd av den uteblivna gödningen och gräsklippningen.

Gröna ytor i tätorterna bevaras och utvecklas för att skapa mer plats för biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer samtidigt som dessa ytor dämpar effekterna vid skyfall och värmeböljor.

Genom att utgå ifrån att de nya planer som realiserar ska hysa en större biologisk mångfald än platsen gjorde innan den förändrade användningen så ser vi till att ekosystem och den biologiska mångfaldens blir en självklar del av planprocessen.

Upphandlingsprocessen utgår ifrån att främja den biologiska mångfalden vid produktionen av varor och tjänster.

Svedalas ansvarsarter har gemensamt att de antingen är unika för kommunen eller också förekommer de endast på ett fåtal andra ställen. Ätlig groda, lökgroda, större grynsnäcka, svarttärna, alkonblåvinge, klockgentiana och naverlönn samt nya arter i behov av särskilt ansvarstagande tas därför omhand särskilt genom planer för bevarande

och utveckling av deras unika livsmiljöer. Även bantisteln, gamla lövskogar, rikkärr och småvatten utgör unika naturtyper som är en bristvara inom de flesta andra kommuner och som är väl värda att bevaras.

3.2 I planeringen nyttjas ianspråktagna ytor i första hand

Genom att i första hand planera och bygga på redan ianspråktagna, hårdgjorda ytor kan vi vända trenden med den ökade hårdgöringen som pågått sedan 1950-talet. På så vis skapas också mer plats för fler livsmiljöer, rörelse, trygghet och skönhetsupplevelser i områden som tidigare stått outnyttjade.

3.3 Restaurering av vattenrelaterade ekosystem

Skydd och återställande av sjöar och vattendrag prioriteras för att möjliggöra för fler arter att återetablera sig i landskapet. Återställningen ger också möjlighet för fler kommuninvånare att njuta av att friluftsliv och andra rekreationer invid sjöarna och åarna så länge det kan ske utan att störa djur- och växtlivet.

3.4 Problemen med invasiva arter har minskat

Genom att i första hand arbeta med att motverka orsaken till att s.k. invasiva arter så som parkslide, jätteloka gudaträd och invasiva vattenväxter som t.ex. vattenpest sprider sig kan kostnaden och risken för att vissa arter tar över i ekosystemet minimeras. Spridning regleras i första hand genom väl avvägda och för arten ifråga lämpliga mekaniska metoder.

Kunskap och medvetenhet

De största hållbarhetsvinsterna fås genom samarbeten i syfte att åstadkomma förändringar som ger ringar på vattnet. Det är därför viktigt att kommunen kompetensutvecklar sin personal och bidrar till att höja kunskapen hos invånare och kommunens näringsidkare. Kommunen ska föregå med gott exempel och aktivt kommunicera det arbete som bedrivs. Dessutom ska arbetet följas upp och återkopplas. Kunskap och delaktighet ger grund för hållbara val vid inköp och nyttjande av varor och tjänster. Ett strukturerat arbete ger förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling.

Samverkan

Svedala kommun deltar i flera nätverk och samarbeten för att få ny kunskap och ökat genomslag i hållbarhetsarbetet. Inom tillsyn, miljöövervakning och vattenfrågor medverkar kommunen i bland annat i Miljösamverkan Skåne, Segeåns Vattendragsförbund och vattenråd, Segeå-projektet och Skånes miljö- och hälsoskyddsförbund. Inom renhållning medverkar kommunen i SYSAV- Sydvästra Skånes avfallsbolag. För hållbarhetsstrategiskt samarbete är kommunen medlem i Hållbar Utveckling Skåne.

Implementering

I kommunen pågår från 2021 ett utvecklingsarbete kring kommunens styrning och uppföljning. I detta arbete kopplas målstyrningen tydligare mot budgetprocessen och kommunens övergripande vision. Syftet med den övergripande målstyrningsprocessen är att lyfta fram och fokusera på ett färre antal mål där kommunen vill se en tydlig förändring över en mandatperiod.

Även uppföljning av verksamhetsområdenas grunduppdrag (kvalitetsstyrning/kvalitetsuppföljning) kommer att förtydligas framöver i en mer standardiserad process med gemensam syn på arbetet med ständiga förbättringar.

Hållbarhetsstrategin ska vara en naturlig del av både mål- och kvalitetsstyrning. Med detta menas att hållbarhetsstrategins inriktningar ska beaktas i såväl övergripande målstyrningsarbete som i uppföljningen av verksamhetsområdenas grunduppdrag.

För att underlätta avrapportering av strategin ska uppföljningen följa kommunens tidsplan för budget, bokslut och uppföljning.

Genomförande och uppföljning

Svedala kommuns samlade organisation har ett gemensamt ansvar för att arbeta utifrån hållbarhetsstrategin. Det praktiska arbetet utförs av verksamhetsområdena och de kommunala bolagen tillsammans med externa aktörer. Vissa insatser förutsätter engagemang och ansvarstagande som berör flera nämnders ansvarsområden, andra aktörer samt medborgare.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för hållbarhetsstrategin när det gäller implementering och uppföljning.

Kommundirektören har det övergripande ansvaret för att strategin implementeras och strategisk planeringsenhet ansvarar för att följa upp implementeringen samt bistå i framtandet av ytterligare åtgärder för att förverkliga strategin.

Kommande etapper och arbete

Föreliggande hållbarhetsstrategi innefattar den miljömässiga hållbarheten som utgör en första etapp. Kommande etapper (ej beslutade) avses hantera de sociala och ekonomiska dimensionerna samtidigt som de även bygger vidare på och främjar den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030.

Utvärdering av strategin

Utvärdering av hållbarhetsstrategin görs vart fjärde år i början av mandatperioden. Vid behov kan hållbarhetsstrategin revideras och förbättras.

SVEDALA KOMMUN

Svedala kommun
Åbjörngatan 7
233 80 Svedala

kommunen@svedala.se